

ANA TEMA¹
6. Madde (Ceza Hukuku Yönü)
İç Hukuk Yollarının Tüketilmesi / Dört Ay Kuralına Uygunluk
(Vaktinden Önce Kullanılan Suçluluk İfadeleri)

(Son güncelleme: 31.08.2024)

Giriş

Masumiyet karinesine iki açıdan bakılabilir (*Allen/Birleşik Krallık* [BD], 2013, §§ 93-94):

- Ceza yargılaması bağlamında usuli bir güvence olarak - diğer hususların yanı sıra - ispat yükü, karinelerin kullanımı, kendi aleyhine tanıklık etmeme hakkı, yargılama öncesi kamuoyuna bilgi verilmesi ve sanık hakkında vaktinden önce suçluluk ifadeleri kullanılması konularında gereklilikler getirmektedir. Son sayılan bağlamdaki amaç, söz konusu yargılamalarla yakından bağlantılı olarak yapılan ön yargılı açıklamaların ceza yargılamasının adilliğini zedelemesinin önlenmesidir (*Kasatkin/Rusya* (k.k.), 2021, § 22).
- Cezai bir suç isnadından beraat eden veya haklarındaki ceza davası düşmüş olan kişileri, yetkili makamlardan sanki münnet suçtan suçlu bulunmuşlar gibi muamele görmekten korumaya yönelik bir güvence olarak da görülebilir. Bu açıdan, Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamında sağlanan koruma, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında sağlanan koruma ile bir dereceye kadar örtüşebilmektedir.

Bu Ana Tema, başvuranın davasını inceleyen hâkimler de dâhil olmak üzere, kamu görevlileri tarafından bir sanığın suçlu olduğuna dair vaktinden önce yapılan açıklamalara ilişkin olarak hangi iç hukuk yollarının etkili kabul edilebileceği sorusuna odaklanmaktadır (*Allet de Ribemont /Fransa*, 1995, §§ 35-36).

Öncelikli olarak cevaplanmaya çalışılacak olan soru, ceza hukuku yollarının mı (yani ceza yargılaması kapsamında bir şikâyetin mi) yoksa medeni hukuk yollarının mı uygun ve etkili olarak kabul edilebileceğidir.

Mevcut içtihadattan derlenen ilkeler

Medeni hukuk ve/veya ceza hukuku yollarının etkili olup olmadığının belirlenmesinde dikkate alınması gereken faktörler:

Mahkeme, masumiyet karinesi şikâyetleriyle ilgili olarak - ceza yargılamaları ve/veya ayrı özel hukuk yargılamaları bağlamında mevcut olan - hangi hukuk yollarının etkili olabileceğini belirlerken çeşitli faktörleri göz önünde bulundurur (bk. örneğin, *Matijašević/Sırbistan*, 2006, §§ 32 ve 33; *Lakatos ve Diğerleri/Sırbistan*, 2014, §§ 105-113; *Bivolaru/Romanya*, 2017, §§ 114-116; *Mamaladze /Gürcistan*, 2022, §§ 64-67; *Okropiridze/Gürcistan*, 2023, § 114):

(i) iç hukuk düzeninde mevcut olan hukuk yollarının niteliği ve yapısı,

¹ Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece **Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının** sorumluluğu altındadır.

(ii) iddiaya konu ifadelerin tam olarak hangi bağlamda kullanıldığı. Örneğin, başvuran hakkındaki yargı kararlarında suçluluğun vaktinden önce ifade edildiği durumlar söz konusuysa, bir ceza hukuku yolu etkili bir başvuru yolu olarak görülebilir (*Matijašević/Sırbistan*, 2006, §§ 32 ve 33 ve *Hajnal/Sırbistan*, 2012, § 121). Buna karşılık, eğer şikâyet, yargılama dışında yetkililer tarafından aleni şekilde yapılan açıklamalarla ilgiliyse, hakaret nedeniyle tazminat davası gibi bir medeni hukuk yolu daha uygun olabilir (*Lakatoš ve Diğerleri/Sırbistan*, 2014, § 113; *Okropiridze/Gürcistan*, 2023, § 114; *Narbutas/Litvanya*, 2023, § 211),

(iii) başvuranın şikâyetinin somut niteliği; yani, masumiyet karinesine dayanan başvuranın esas olarak (a) sürecin adil işleyişinin engellenmesinden mi *yoksa* (b) söz konusu ifadeler nedeniyle “itibarına” yönelik bir saldırıdan mı şikâyetçi olduğu.

Bu ayrımı, *Mamaladze/Gürcistan*, 2022 ile *Okropiridze/Gürcistan*, 2023 davalarını karşılaştırarak daha iyi anlamak mümkündür.

Mamaladze/Gürcistan, 2022 (§§ 62-67) davasında Mahkeme, başvuranın masumiyet karinesine ilişkin iç hukuktaki şikâyetinin, öncelikle, aleniyet ilkesinin ihlal edildiği iddiası ve kendisi hakkında yürütülen ceza yargılaması kapsamında ifşa etmeme yükümlülüğünün işletilmesiyle yakından bağlantılı olarak ortaya konduğunu tespit etmiştir. Bu koşullar altında, masumiyet karinesi ceza yargılaması bağlamında usuli bir güvence olarak görüldüğünden, Mahkeme, başvuranın başka bir hukuk yolundan faydalanmaksızın konuyu ceza yargılamasının bir parçası olarak takip etmesini makul bulmuştur. Buna karşılık, *Okropiridze/Gürcistan*, 2023 (§ 114) davasında, başvuranın şikâyetinin temelinde, kamu görevlilerinin yargılamadan ayrı olarak yaptıkları açıklamalar ve yakalanma anına ilişkin video kaydı yer almaktadır. Mahkeme, başvuran hakkındaki ceza yargılamasının, ilke olarak, bu konuların tartışılması için yeterli bir alan sağlayamayacağını; zira yargılamayı yürüten hâkimin başvuranın söz konusu mağduriyeti üzerinde değerlendirme yapma, ilgili kamu görevlileri hakkında yaptırımlar uygulama veya tazminata hükmetme görevine sahip olmadığını kaydetmiştir. Medeni hukuk bağlamında hakaret nedeniyle başvurabileceği bir hukuk yolu olmasına rağmen başvuran bu yolu kullanmamıştır.

Ceza hukuku bağlamındaki başvuru yolları

Başvuran hakkında yürütülen ilgili ceza yargılamasında dile getirilecek bir şikâyet olarak ceza hukuku yolu, başvuranın masumiyet karinesine ilişkin şikâyetinin bizzat ceza yargılaması bağlamında usuli güvencelerin ihlal edildiği iddiasıyla yakından bağlantılı olduğu durumlarda etkili olabilir (*Mamaladze/Gürcistan*, 2022, §§ 62-67).

Matijašević/Sırbistan, 2006 (§§ 32 ve 33) ve *Hajnal/Sırbistan*, 2012 (§ 121) davalarında başvuranlar, ceza mahkemeleri tarafından kullanılan dil nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuşlar ve Mahkeme, ceza hukuku bağlamında bu konuda şikâyette bulunan başvuranların, ayrıca - ne kadar etkili olacağı da belirsiz olan - bir medeni hukuk yolundan yararlanmalarının beklenemeyeceğine karar vermiştir.

Yüksek mahkeme, alt derece mahkemelerinin itiraza konu ifadelerini, herhangi bir ön yargılı suçluluk imasını ortadan kaldıracak şekilde düzeltebilir (*Benghezal/Fransa*, 2022, § 36 davasında yüksek mahkemece yapılan düzeltme, Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlal edilmediği sonucuna ulaştırmıştır; *Grubnyk/Ukrayna*, 2020, § 146 davasında sorunlu bir ifadenin düzeltilmemesi ihlale yol açmıştır).

Bununla birlikte, başvuran hakkında yürütülen ceza yargılaması kapsamında istinaf/temyiz ve benzeri hukuk yolları, iç hukukta bu yolların kullanılmasına ilişkin gerekçelerin yalnızca cezai suç isnatlarının esasına ilişkin usul hataları ile maddi ve hukuki hatalarla sınırlı olmasına karşın başvuranın Mahkeme önündeki şikâyetinin ise suçluluğa ilişkin kanaat bildiren ön yargılı ifadelerle ilgili olduğu durumlarda etkili birer hukuk yolu olmayabilir (*Peša/Hırvatistan*, 2010, § 132; *Kasatkin/Rusya* (k.k.), 2021, §§ 20-24).

Ceza yargılamaları bağlamında başvuran aleyhinde alınan belirli tedbirlerin (mülklerine el konulması

gibi) hukuka uygunluğuna itiraz ederken masumiyet karinesi konusunu gündeme getirmek, bu tedbirlerin ceza yargılamalarına dâhil olmayan yetkililer tarafından yapılan ön yargılı suçluluk ifadeleriyle ilgisi olmadığı durumlarda, etkili bir hukuk yolu olmayabilir (*Narbutas/Litvanya*, 2023, § 213).

Medeni hukuk bağlamındaki başvuru yolları

Bir medeni hukuk yolu (örneğin, hakaret nedeniyle açılan bir tazminat davası), ilke olarak, kamu görevlileri tarafından devam eden ceza yargılamalarıyla ilgili olarak yapıldığı iddia edilen ön yargılı ifadelerle ilişkin bir şikâyeti - şikâyetin niteliğine ilişkin yukarıda belirtilen ayrıma bağlı olarak - tek başına veya bir ceza hukuku yolu ile birlikte ele alınmanın etkili bir yoludur (*Mamaladze/Gürcistan*, 2022, § 63).

Bazı ulusal hukuk sistemlerinde mevzuat, masumiyet karinesini, ihlal edilmesi durumunda medeni hukuk bağlamında bir davaya dayanak oluşturabilecek bir hak olarak tanıırken (*Marchiani/Fransa* (k.k.), 2008), bazı ülkelerde ulusal içtihat, bireylerin masumiyet karinesini korumak için saygınlık, adının iyi bilinmesi ve itibar (*Babjak ve Diğerleri/Slovakya*(k.k.), 2004; *Lakatoš ve Diğerleri/Sırbistan*, 2014, § 108) veya onur ve şeref (*Januškevičienė/Litvanya*, 2019, §§ 43, 46, 60-62) gibi hakların korunmasına yönelik bir medeni hukuk davasının kapsamı dâhilinde talepte bulunmalarına izin vermektedir.

Hükümetin ulusal içtihattan kaynaklanan etkili bir hukuk yolunun mevcut olduğunu ileri sürdüğü durumlarda, mahkemelerin masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasına dayanan medeni hukuk kapsamındaki talepleri esastan incelemesi koşuluyla, bu hukuk yolunu kullanan davacılar bakımından başarısını göstermek için içtihat örneklerinin sunulmasına gerek olmayabilir. Bu, 13. madde anlamında bir hukuk yolunun etkililiğinin, başvuran açısından olumlu bir sonuç çıkmasının kesinliğine bağlı olmadığına dair yerleşik bir ilkenin ifadesidir (*Kudła/Polonya* [BD], 2000, § 157).

Örneğin, *Narbutas/Litvanya*, 2023, (§§ 214-16) davasında Hükümet, aleni şekilde yaptıkları açıklamalarla ilgili olarak siyasetçilere karşı açılan medeni hukuk davalarının iç hukukta mahkemelerce incelendiği - ve hâlen ulusal mahkemeler önünde derdest olan - yalnızca iki dava örneği sunmuştur. Mahkeme, başvuranın bu örnekler hakkında yorum yapmadığını ve hukuk yolunun açıkça beyhude olduğunu gösteren başka bir argüman veya ulusal mahkeme kararı sunmadığını kaydetmiştir. Başvuran, bu hukuk yolunun ne denli etkili olduğunun sınanabileceği herhangi bir işlem/süreç de başlatmamıştır. Mahkeme, söz konusu yolun etkili olmadığına soyut bir şekilde karar vermenin kendisine düşmediği sonucuna varmış ve Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamındaki şikâyeti iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddetmiştir.

Bir medeni hukuk yolunun etkili olması için aranan kriterler

Bir medeni hukuk yolunun etkili olabilmesi için, tek başına ya da başka bir (cezai) hukuk yolu ile birlikte; (a) ihlalin kabulünü ve (b) tazminata hükmedilmesini sağlayabilmesi gerekir (*Babjak ve Diğerleri/Slovakya*(k.k.), 2004). Ayrıca, etkili olabilmesi için, böyle bir medeni hukuk yolunun;

(i) iddia edilen ihlalin gerçekleşmesinden hemen sonra başvurulabilir olması ve ceza yargılamasının nihai sonucuna bağlı olmaması (örneğin, *Marchiani/Fransa*(k.k.), 2008; *Gutsanovi/Bulgaristan*, 2013, §§ 176 ve 178; ayrıca bk., müteakip yargılamalar bağlamında, *Januškevičienė/Litvanya*, 2019, §§ 49 ve 60),

(ii) yargı mensuplarının görevlerinden kaynaklanan dokunulmazlıkları gerekçesiyle görevlerini yerine getirirken yaptıkları açıklamaları kapsam dışında bırakmaması gerekir (*Gutsanovi/Bulgaristan*, 2013, § 177).

Farklı hukuk yollarının bir araya gelmesi

Sözleşme'nin 13. maddesi bağlamında Mahkeme, tek başına hiçbir hukuk yolu 13. maddenin gerekliliklerini tam olarak karşılamasa dahi, iç hukukta öngörülen hukuk yollarının bir bütün olarak bunu başarabileceğine hükmetmiştir (*Silver ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, 1983, § 113 (c)). Bu ilke, masumiyet karinesi şikâyetleri için uygun çözüm yollarının belirlenmesi bağlamında da uygulama alanı bulmaktadır.

Örneğin, *Rimšēvičs/Letonya* (k.k.), 2023 (§§ 43-56) davasında Mahkeme, başvuranın birden fazla iç hukuk yolundan bir arada yararlanması gerektiğini tespit etmiştir. Bunlar; (i) masum sayılma hakkının tespitini sağlayabilecek bir ceza hukuku yolu ile (ii) tazminat biçiminde telafi sağlayabilecek bir medeni hukuk davasıdır. Ulusal ceza usul hukuku ile öngörülen ilgili hukuk yolu, kişinin, davanın karara bağlanmasını beklemeksizin, ceza yargılamasına dâhil olmayan kişilerin ifadeleri nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasıyla şikâyette bulunmasına imkân tanımıştır. Bu çerçevede, ceza yargılamasını yürüten merci, masumiyet karinesinin ihlal edildiğini tespit edebilecek, bu tespitin kamuya duyurulmasını sağlayabilecek ve meseleyi değerlendirmesi için açıklamayı yapan görevlinin sorumluluğuna dair karar verebilir durumdaki makama sunabilecektir. Bu tespit daha sonra medeni hukuk kapsamında yapılacak bir tazminat talebi için de dayanak teşkil edebilecektir.

Hakaretin suç sayıldığı hukuk sistemlerinde, hakarete ilişkin bir suç duyurusu (ceza yargılaması çerçevesinde tali olarak yapılan bir medeni hukuk tazminat talebiyle birlikte düşünüldüğünde), ilke olarak, hakaretin yalnızca medeni hukukun konusu olduğu hukuk sistemlerindeki bir medeni hukuk davasıyla aynı amaca hizmet edebilir (*Gutsanovi/Bulgaristan*, 2013, § 178). Bununla birlikte, suçlamada bulunan (başvuran) tarafın söz konusu ifadenin gerçek dışılığını kanıtlamak zorunda kalabileceği ceza hukuku ispat standardının uygulanmasının gerekli kılınması nedeniyle bu tür bir hukuk yolunun etkililiği zedelenebilir. Bu, başvuranın masumiyetini kanıtlaması gerektiği anlamına gelebilir ve böyle bir hukuk yolunun etkili olduğu söylenemez (bk. aynı yerde, § 179).

Dört ay kuralına uygunluk ve ceza yargılamalarının akıbetinden bağımsızlık

İç hukuk sisteminin etkili bir hukuk yolu sunup sunmadığı ve bu hukuk yolunun kullanılıp kullanılmadığı sorusuna verilecek cevap, - eskiden altı aylık olan - dört aylık süre sınırına uyulup uyulmadığı hususunu etkileyecektir (*Hajnal/Srbistan*, 2012, § 126).

Özel koşulların yokluğunda, derdest ceza yargılamalarına ilişkin olduklarında vaktinden önce yapıldığı gerekçesiyle kabul edilemez bulunan Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 3 maddesi kapsamındaki şikâyetlerin aksine (*Sperisen/İsviçre*, 2023, § 48), vaktinden önce kullanılan suçluluk ifadeleriyle ilgili olarak Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamında ileri sürülen şikâyetler, ceza yargılamalarının hâlen derdest olduğu gerekçesiyle reddedilmemektedir (*Gutsanovi/Bulgaristan*, 2013, § 176; *Narbutas/Litvanya*, 2023, § 211).

Örneğin, başvuranlar hakkındaki ceza yargılamalarının 2010 yılında başlatıldığı *Nadir Yıldırım ve Diğerleri/Türkiye*, 2023, (§§ 45-48) davasında durum böyleydi. Yargılamayı yürüten mahkeme başkanı, 2016 yılında, başvuranların yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması için fezlekeler düzenlemiş ve bu fezlekelerde başvuranların kendilerine isnat edilen suçları işlediklerine dair mutlak bir ifade yer almıştır. Başvuranlar, bu gerekçeyle hâkimin reddi talebinde bulunmuşlardır. Hükümet, ceza yargılamasının devam ettiğini ve başvuranların mahkûm edilmeleri durumunda, masumiyet karinesine ilişkin şikâyetlerini Yargıtaya yapacakları temyiz başvurusunda dile getirebileceklerini belirtmiştir. Mahkeme, bu potansiyel hukuk yoluna erişebilmek için gereken süre göz önünde bulundurulduğunda, bunun etkili olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.

Mahkemenin başvuranın meseleyi ceza yargılaması sırasında usulüne uygun olarak dile getirdiğini dikkate alarak Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamındaki bir şikâyetin iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddedilemeyeceğini kabul ettiği durumlarda, dört/altı aylık süre sınırı, suç isnadının nihai olarak karara bağlandığı andan başlayarak hesaplanmalıdır (*Panasyuk/Ukrayna* (k.k.), 2011). Hiçbir hukuk yolunun (özellikle ceza hukuku yolu) etkili olarak kabul edilmediği hâllerde, süre

sınırı, ön yargılı olduğu iddia edilen söz konusu açıklamanın yapıldığı tarihten itibaren işlemeye başlar (*Neagoe/Romanya*, 2015, §§ 26-34).

Kayda değer örnekler

- *Arrigo ve Vella/Malta* (k.k.), 2005: Dava, başvuranlar tarafından işlendiğinden şüphelenilen suçlara ilişkin bir soruşturma ile ilgili olarak Başbakan'ın medyaya yaptığı açıklamalarla ilgilidir. Başvuranların ceza yargılaması derdest hâldeyken masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin ileri sürdükleri şikâyet, paralel şekilde yürütülen anayasal çözüm yolu sürecinde incelenmiş; Anayasa Mahkemesi, başvuranların adil yargılanma ve masum sayılma haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, kararının bir örneğinin, başvuranlar hakkında devam etmekte olan ceza yargılaması dosyasına eklenmesine hükmetmiştir. Mahkeme, başvuranların artık Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında 6 § 2 maddesinin ihlalinin mağdur olduklarını iddia edemeyeceklerine karar vermiştir: ihlal kabul edildiğinden ve kendilerine yeterli telafi sağlandığından, kişi bakımından bağdaşmazlık.
- *Marchiani/Fransa* (k.k.), 2008: Avrupa Parlamentosu üyesi olan başvuran, Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi uyarınca, bir savcı tarafından Avrupa Parlamentosu Başkanı'na sunulan bir raporda kendisi hakkında kullanılan ifadelerden ve bu rapordan - yetkililerin parmağı olmadan açıklanmasının mümkün olmadığını iddia ettiği - bazı kısımları yayımlayan bir gazete makalesinden şikâyetçi olmuştur. Mahkeme, Fransız Medeni Kanunu'nun, masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasına dayanarak tazminat talep etme ve acilen ihtiyati tedbir talep etme imkânı sağladığını, ancak başvuranın bu imkânlardan yararlanmadığını belirtmiştir. Şikâyeti reddedilmiştir: İç hukuk yollarının tüketilmemesi.
- *Konostas/Yunanistan*, 2011, §§ 28-31: Başbakan ve iki bakan tarafından başvuranın ceza davası hakkında yapılan açıklamalar ve bir yandan bazı sanıklar hakkındaki suçlamaları düşürürken diğer yandan "başvuranın suçların işlenmesinde önemli bir rolü olduğunu" belirten bir yerel mahkeme kararının lafzı ile ilgilidir. Hükümet, başvuranın, hem siyasetçilerin açıklamaları hem de mahkeme kararının lafzı ile ilgili olarak bir medeni hukuk davası kapsamında hakaret nedeniyle tazminat talep etmesi gerektiğini savunmuştur. Hükümete göre, bu hukuk yolu, başvuranın şikâyetinin her iki yönü bakımından da - aralarında bir ayırım olmaksızın - etkilidir. Mahkeme, başvuranın, ilgili ceza mahkemesini masumiyet karinesinin usul açısından ihlal edildiğini tespit etmeye davet etmesini sağlayacak etkili bir hukuk yoluna sahip olmadığını ve hakaret nedeniyle açılacak medeni hukuk davasının, iddia konusu ilke ihlalini tam olarak telafi edemeyeceğini tespit etmiştir. Ancak, etkili bir iç hukuk yolu bulunmamasına rağmen, yargı kararının lafzına ilişkin şikâyet, söz konusu karar tarihinden altı aydan fazla bir süre geçtikten sonra ileri sürüldüğü gerekçesiyle reddedilmiştir. Buna karşın, Hükümet mensupları tarafından aleni şekilde yapılan açıklamalara ilişkin şikâyetlerin ise süresi içinde sunulduğu kabul edilerek esas bakımından inceleme yapılmıştır.
- *Januškevičienė/Litvanya*, 2019, §§ 56-63: Başvuran, üçüncü kişilere karşı yürütülen ceza yargılamalarında, mahkemelerin kendisinin örgütlü bir grubun parçası olarak suç işlediğini belirten kararlar vermesinden şikâyetçi olmuştur. Hükümet, bireylerin kendilerini suçlu olarak lanse eden ifadelerin onur ve saygınlıklarını ihlal ettiğini iddia ettikleri içtihat örnekleri sunmuştur. Başvuranı bu hukuk yolundan yararlanma yükümlülüğünden muaf tutacak hiçbir istisnai durum bulunmamıştır. Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 6 § 2 maddesi kapsamındaki şikâyetiyle ilgili olarak iç hukuk yollarını tüketmediğine karar vermiştir.
- *Narbutas/Litvanya*, 2023, §§ 211-17: Dava, bazı siyasi figürlerin başvuranın ceza davası hakkında aleni şekilde yaptıkları açıklamalarla ilgilidir. İlk derece mahkemesinde beraat

etmiştir ancak savcının bu karara karşı yaptığı kanun yolu başvurusu derdesttir. Mahkeme, masumiyet karinesinin ihlali iddiası bakımından başvurunun vaktinden önce yapıldığı yönündeki Hükümet görüşlerini reddetmiş; bu koşullar altında, ceza yargılamasına taraf olmayan kişilerin ön yargılı beyanlarının ceza yargılaması kapsamında gündeme getirilmesinin etkili bir hukuk yolu teşkil edeceğine ikna olmamıştır.

Ancak Mahkeme, söz konusu siyasi figürlere karşı - etkili bir hukuk yolu olan - onur ve saygınlığının korumasına yönelik medeni hukuk kapsamında tazminat talep etme yolunu kullanmadığı için başvuranın şikâyetini reddetmiştir: İç hukuk yollarının tüketilmemesi.

KİLİT İÇTİHAT ATIFLARI

- *Babjak ve Diğerleri/Slovakya* (k.k.), no. 73693/01, 30 Mart 2004 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Arrigo ve Vella/Malta* (k.k.), no. 6569/04, 10 Mayıs 2005 (kabul edilemez – mağdur sıfatının kalmaması)
- *Matijašević/Sırbistan*, no. 23037/04, AIHM 2006-X (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Marchiani/Fransa* (k.k.), no. 30392/03, 27 Mayıs 2008 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Peša/Hırvatistan*, no. 40523/08, 8 Nisan 2010 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Znaykin/Ukrayna*, no. 37538/05, 7 Ekim 2010 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Konstas/Yunanistan*, no. 53466/07, 24 Mayıs 2011 (Maliye Bakan Yardımcısı ve Adalet Bakanı tarafından yapılan açıklamalar bakımından Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali ve Başbakan'ın açıklamalarıyla ilgili olarak 6 § 2 maddesinin ihlal edilmediği)
- *Panasyuk/Ukrayna*(k.k.), no. 19906/04, 23 Ağustos 2011 (kabul edilemez – altı aylık süre sınırı)
- *Hajnal/Sırbistan*, no. 36937/06, 19 Haziran 2012 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Gutsanovi/Bulgaristan*, no. 34529/10, AIHM 2013 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Lakatoš ve Diğerleri/Sırbistan*, no. 3363/08, 7 Ocak 2014 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Neagoe/Romanya*, no. 23319/08, 21 Temmuz 2015 (kabul edilemez – altı aylık süre sınırı)
- *Paulikas/Litvanya*, no. 57435/09, 24 Ocak 2017 (Sözleşme'nin 6 §§ 1 ve 2 maddesinin ihlal edilmediği)
- *Bivolaru/Romanya*, no. 28796/04, 28 Şubat 2017 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Januškevičienė/Litvanya*, no. 69717/14, 3 Eylül 2019 (kabul edilemez– iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Batiashvili/Gürcistan*, no. 8284/07, 10 Ekim 2019 (milletvekillerinin açıklamaları bakımından [iç hukuk yollarının] tüketilmeme[si] nedeniyle kabul edilemez, Devlet makamları tarafından başvuranın ses kaydının dağıtımı bakımından kabul edilebilir ve Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Kasatkin/Rusya*(k.k.) no. 53672/14, 22 Haziran 2021 (kabul edilemez – altı aylık süre sınırı)
- *Benghezal/Fransa*, no. 48045/15, 24 Mart 2022 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlal edilmediği)
- *Mamaladze/Gürcistan*, no. 9487/19, 3 Kasım 2022 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Okropiridze/Gürcistan*, no. 43627/16 ve 71667/16, 7 Eylül 2023 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Rimšēvičs/Letonya*(k.k.), no. 31634/18, 10 Ekim 2023 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Nadir Yıldırım ve Diğerleri/Türkiye*, no. 39712/16, 28 Kasım 2023 (Sözleşme'nin 6 § 2 maddesinin ihlali)
- *Narbutas/Litvanya*, no. 14139/21, 19 Aralık 2023 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)
- *Rytikov/Ukrayna*, no. 52855/19, 23 Mayıs 2024 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi)